

Čo by ste mali vedieť o tom, ako sa Váš prvák/Vaša prváčka učí čítať?

ČÍTANIE

Naučiť sa čítať je jedna z najťažších vecí, ktoré sa dieťa počas školskej dochádzky naučí. Je to zložitý proces, ktorý deti zvládajú čiastočne samé. Potrebujú intenzívne sprevádzanie učiteľom, pomoc okolia a rodičov.

METÓDY

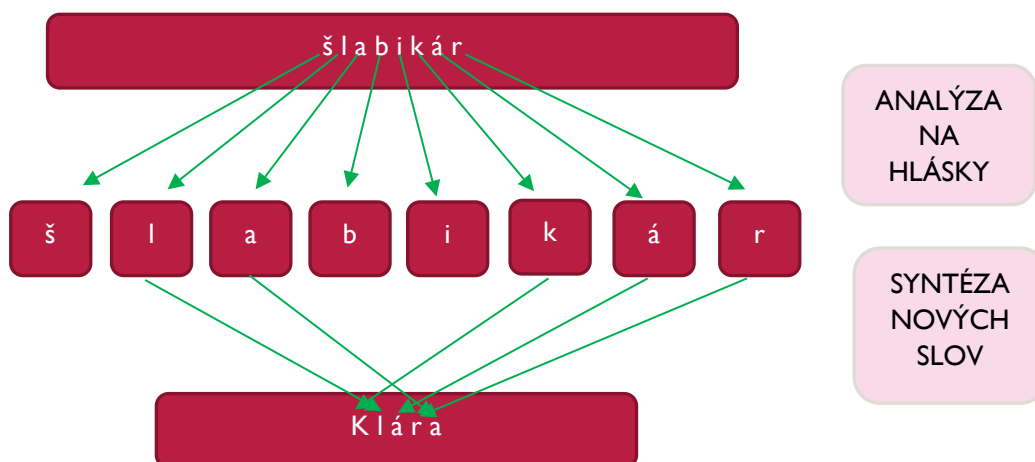
Osvojovanie si čítania v školskom prostredí môže prebiehať rôznymi spôsobmi – metódami.

Najznámejšie metódy používané pre slovanské jazyky: analytická, syntetická, analyticko-syntetická, globálna...

V HUPSOVOM šlabikári uplatňujeme hláskovú analyticko-syntetickú metódu. Pre špecifickosť slovenského jazyka sa dlhodobo javí ako najefektívnejšia.

PROCES

1. Fonematické uvedomovanie – skúsenosť, že reč sa skladá zo zvukov; schopnosť vnímať tieto zvuky, určovať ich polohu v slove; začína sa už v predškolskom období.
2. Priradenie jednotlivých zvukov/hlások k písmenám; v predškolskom období sa deje intuitívne; v prvom ročníku systematicky počas školského roka.
3. Analýza (rozklad) slov na zvuky a písmená, následne syntéza (skladanie) zvukov a písmen do slov.

POSTUP

- izolovať hlásky;
- priradiť k hláskam písmená;
- skladať z hlások/písmen nové slová.

Etapy prebiehajú počas prvého ročníka súbežne. Najprv dominuje izolovanie hlások, neskôr čítanie a písanie nových slov.

Učiteľ ako odborník citlivo riadi vyučovací proces. Je vhodné mu dôverovať a riadiť sa jeho odporúčaniami.

NIEKOĽKO DOBRÝCH RÁD

AKO NA DOMÁCU PRÍPRAVU?

- riadiť sa pokynmi učiteľa a dôsledne plniť zadané úlohy;
- nepredbiehať, neučiť vopred;
- konzultovať s učiteľom, ak dieťa niečo nevie, resp. máte pochybnosti o jeho prograse.

ČO MÔŽETE ROBIŤ NAVIAC?

POCHVALA – povzbudzovať deti pochvalou, oceňovať každý pokus čítať;

PRECVIČOVANIE – precvičovať čítanie slov, striedať poradie;

CHYBY – čítať deťom slová s úmyselnou chybou, deti sledujú a označia nesprávne prečítané (napr. úmyselne inak prečítať dĺžku samohlásky, zmeniť rod prídavného mena, pridať predponu, prečítať iné slovo...);

STRIEDANIE – striedať sa v čítaní – napr. každý prečíta dve slová;

HĽADANIE – hľadať slová v texte – dieťa hľadá slová začínajúce/končiace zadaným písmenom, hľadá slová s písmenom s mäkčeňom, dĺžňom..., podobné úlohy môžu zadávať aj deti;

UPOZORŇOVANIE – upozorňovať deti na prítomnosť písanej reči v ich okolí (nápisy na obchodoch, písanie zoznamov, nechávanie odkazov, písanie do kalendárov...);

KAŽDODENNOSŤ – čítanie kníh by mala byť každodenná činnosť. Deti čítať môžu, rodičia by mali dávať každodenný čitateľský vzor. Dieťa číta samo, kým ho čítanie baví a nie je unavené. Potom pokračuje v čítaní rodič. Pri čítaní si rodič ukazuje prstom, dieťa to pozoruje. Zakladajú si stranu záložkou. Knihu dočítajú spoločne do konca. Rozprávajú sa o prečítanom texte.

AKO SPOZNÁTE, ŽE SA NIEČO NEDARÍ?

HLÁSKOVANIE – dieťa ťažko priraduje hlásky k známym písmenám;

SLABIKOVANIE – dieťa dlhodobo pri čítaní delí slová na slabiky, má to vplyv na rýchlosť čítania a predovšetkým zrozumiteľnosť;

DVOJITÉ ČÍTANIE – dieťa číta slovo po písmenách/hláskach a až následne slovo prečíta celé:
M-A-M-A → MAMA (dvojité) a M-A-M-A → MA-MA → MAMA (trojité);

POMALÉ TEMPO – čítanie je veľmi pomalé, ovplyvňuje zrozumiteľnosť čítania;

ZVÝŠENÁ CHYBOVOSŤ – dieťa nesprávne priraduje hlásky k písmenám, číta iné slová.

AKÉ CHYBY MÔŽU DETI ROBIŤ?

PROBLÉMY S ORIENTÁCIOU V TEXTE – dieťa nevie, kde text začína, ako nasleduje text, nevie pokračovať v čítaní;

VYNECHÁVANIE A VSÚVANIE PÍSMEN DO SLOV – vynechávanie a vsúvanie hlások/písmen do slov;

ZÁMENY TVAROVO PODOBNÝCH PÍSMEN (m-n, b-d, a-e-o);

PROBLÉM S POROZUMENÍM A INTERPRETÁCIOU PREČÍTANÉHO TEXTU.

KEDY ZAČAŤ PROBLÉMY RIEŠIŤ?

- problém sa viac ako dva týždne nemení, alebo sa zhoršuje,
- dieťa často zabudne to, čo už malo osvojené,
- pretrvávajúce problémy a ťažkosti spôsobí, že dieťa učenie nebaví, je demotivované.

NA ZÁVER

Vždy zostaňte pokojní. Každé dieťa je iné, niektoré potrebujú viac času, iný prístup...

Neporovnávajte ich s inými deťmi a súrodencami, ani s Vami v ich veku.

Najviac zo všetkého deti potrebujú cítiť Vašu dôveru a ocenenie.

S dieťaťom nech číta ten z rodiny, kto má najviac trpezlivosti.

Každý deň trochu. Čítaniu sa venujte vytrvalo a pravidelne. Nečítajte príliš dlhý čas, znechutí to dieťa aj Vás.

Najdôležitejšie chvíle počas učenia ÚPOP → úsmev – pochvala – ocenenie – povzbudenie.

Veľa šťastia počas školského roka želajú Zuzka Hirschnerová, Lívia Muntágová a HUPS

